

СНН

СРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 6. јул 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 27

Прославе у Будимпешти и Сентандреји

Видовдан

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Припреме за јесење мањинске изборе

Завршена серија предавања

У Дебрецину је 14. јуна приведена крају серија усавршавања у вези са припремама за јесење мањинске изборе. Својеврсним обукама у организацији Уреда за националне и етничке мањине у Мађарској, пре свега, присуствовали су градоначелници, начелници и бележници насеља а често пута придружили су им се и мањински активисти, првенствено, чланови мањинских самоуправа.

Дебрецински форум био је двадесети по реду у овој серији која је била много шири и садржајнија, наиме, укупно је одржано преко сто усавршавања. Једна од станица својеврсне едукације 8. јуна била је престоница Жупаније Чонград, Сегедин, где су се руководиоци насеља, бележници и представници мањина окупили у згради жупанијске самоуправе како би присуствовали предавањима др Јенеа Калтенбаха, мањинског омбудсмана и др Јудите Сикет, жупанијског главног бележника.

Др Јене Калтенбах се у свом излагању првенствено осврнуо на прошлост и прихватање Закона о мањинама који је, према његовом мишљењу, био недовољно припремљен па баш зато припадници народности ни данас нису начисто са појмовима који се везују за речи као што су „мањине“, „мањински живот“. Управо због тога, он је део свог предавања посветио образложењу и оветљавању израза који се тичу народности а потом је детаљно говорио о новинама које се надовезују на модификовани Закон о мањинама. Изразио је наду да ће народности уживати у проширеној културној аутономији за коју се и оне саме морају залагати а затим је указао на важност расподеле такозване јавно-управне образовне области, наиме, уопште није свеједно ко ће одлучивати о именовању директора мањинских установа а није занемарљива ствар ни судбина културних, просветних институција мањина у Мађарској. У овим

кардиналним питањима мањинске самоуправе морају имати доминантнију реч, у доношењу одлука оне треба да добију већу улогу и права.

Мањински омбудсман је наговестио и скорашњи излазак једног капиталног, веома корисног издања, наиме, у припреми је Приручник мањинско-самоуправног живота који ће добро доћи као својеврсно помагало.

Преузевши реч, др Јудит Шикет, главни жупанијски бележник говорила је о актуелним питањима избора мањинских самоуправа а иста тема нашла се и на форуму у Печују, одржаном 13. јуна где је у организацији Јавно-управног уреда Жупаније Барање, у свечаној сали жупанијске самоуправе, одржано претпоследње саветовање у низу усавршавања градоначелника, начелника и бележника. На скупу, којем су присуствовали и др Милица Павлов, потпредседник и Радован Горјанац, председник Самоуправе Срба у Печују, о актуелности и процедуралним питањима у избору мањинских самоуправа која произилазе из модификованог Закона о мањинама говорила је Марта Браунштејнер-Мађар, заменик шефа Главног одељења при Уреду за националне и етничке мањине у Мађарској, која је на крају свог излагања још једанпут понудила своју и помоћ уреда при припремама за јесење мањинске изборе.

Додатним информацијама, излагању предавача из Будимпеште, надовезала се и Вероника Шољмоши, шеф Главног одељења у Јавно-управном уреду Жупаније Барање, а форум је приведен крају постављањем питања, између осталог и од стране припадника народности.

Припреме за јесење мањинске изборе, дакле, практично су већ отпочеле а као могући датум поменутих избора најчешће се помиње 1. октобар 2006. године.

П. М.

Сарадња Аљмаша и српске АП Војводине

Делегација АП Војводине у Аљмашу

У животу АП Војводине и града Аљмаша (Бачалмаш) 20. јуни 2006. године датира се као почетак нове ере, наиме, тога дана и практично се кренуло остваривањем пројекта „Рехабилитација и развој људских ресурса на интегрисаном српско-мађарском тржишту рада“ који уз финансијску подршку Европске уније и посредством Европске агенције за реконструкцију и развој заједнички реализују Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова и локална самоуправа Аљмаша.

Приликом сусрета у мађарском градићу, главни актери остваривања пројекта су се договорили у вези са малтене свим појединостама пројекта који ће трајати 15 месеци чији је циљ да олакша запошљавање особа са инвалидитетом а састојаће се из опсежног истраживања, испитивања тржишта, обуке инструктора и корисника, израде рехабилитационог материјала и избора најоптималнијег занимања за циљне групе. Из пројекта би требало да проистекне и оснивање услужног центра задуженог за праћење, посредовање и комуникацију између послодавца, циљне групе који треба да повежу све неопходне карике за успешно запошљавање почев од државних органа управе, образовних институција, до служби тр-

жишта рада, привредних комора итд.

Иначе, током пројекта – при којем се рачуна и на учешће предузетничке сфере – обуку ће проћи 90 особа: 45 из Војводине и 45 из Аљмаша а о методологији спровођења анкете расправљаће се током три недеље када ће се поднети замисли и предлози о садржају анкетног упитника и начину реализације истраживања.

Преговарачке стране предвођене Валеријом Тот Годо, пројектменацијом из Аљмаша и Ђулом Ладоскијем, помоћником покрајинског секретара за рад, запошљавање и равноправност полова и Јасмином Станић, војвођанским пројектменацијом договориле су се да ће успостављање интегрисаног српско-мађарског тржишта рада обухватити и друге значајне сегменте живота као што су привреда, образовање, култура, здравство, социјална заштита итд.

Заједнички пројекат Аљмаша и АП Војводине трајаће до августа 2007. године након којег се предвиђа објављивање тројезичног српско-мађарско-енглеског издања у којем ће се сумирати резултати петнаестомесечне сарадње српске и мађарске стране на пољу „Рехабилитације и развоја људских ресурса на интегрисаном српско-мађарском тржишту рада“.

Предраг Мандић

Самоуправа Срба у Десци и даље је активна. У планирању разних програма не спречава је лето када многи одлазе на добро заслужени годишњи одмор, док други размишљају о паузирању радова.

Бирано тело Срба у поменутом насељу предвођено са председником Кристифором Брцаном 15. јуна је одржало своје редовно заседање на којем је расправљало о предстојећим програмима као што су „Јулијада“, прослава храмовне славе те „Дани села“ а није пропустила да у дневни ред уврсти припреме за јесење мањинске изборе. Није изостало ни потпомагање полазника батањског комплекса-логора те Дечјег кампа „Вук Караџић“ а пажња је посвећена и склопљењу уговора са црквено-општинским одбо-

Са седнице Самоуправе Срба у Десци

Лето пуно програма

ром по питању стана поред Српске основне школе и забавишта а за крај заседања остала је тачка под „Разно“.

У вези са одржавањем Јулијаде, забавне манифестације која се годишњама приређује у Десци и стекла је велику популарност, договорено је да се она приреди крајем јула а и ове године Дешчани очекују госте, пре свега, из околних насеља. У порти светог храма поред забаве, самоуправа нуди и богату трпезу јела а неће изостати ни дружење пропраћено музиком и весељем.

У другој тачки дневног реда гово-

рило се о јесењим мањинским изборима. Договорено је да се пажња посвети попуњавању и сакупљању регистрационих листића, да се изађе у сусрет оним старијим особама које због болести или пак других разлога нису у могућности да лично поднесу свој документат а посебан нагласак стављен је на информисању српског живља како би се припадници српске мањине у што већем броју изјаснили о свом националном припадништву.

Самоуправа Срба у Десци једногласно је донела одлуку и у вези са финансијским потпомагањем по-

лазника Батањског српског комплекса тора односно Дечјег кампа „Вук Караџић“ – чланови бираног тела Срба су решили да се половина трошкова обезбеди камперима и на тај начин изађе у сусрет деци.

У вези са склопљеним уговором са црквено-општинским одбором, српска мањинска самоуправа је подвукла да ће испоштовати све своје обавезе а исто ће учинити на пољу плаћања закупа просторија Српске основне школе и забавишта и Локална самоуправа Деске. Поред тога, месна Српска мањинска самоуправа ће као и до сада финансијски подржати црквене прославе а залажиће се и за што ефикаснију употребу, одржавање стана који се налази одмах поред наше образовне установе.

П. М.

Ловрански празнични дан

Роштиљ, музика, избори и – пуно кише

Ловрани су се још једанпут доказали као одлични домаћини. Наиме, поред тога да су 1. јула по шести пут приредили Дан села, традиционалну културно-забавну манифестацију, тога дана у згради локалне самоуправе угостили су и скупштинаре Самоуправе Срба у Мађарској.

Једина тачка дневног реда скупштинске седнице земаљске српске самоуправе наговештавала је „жестокую борбу“ по питању избора директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској, између осталог и зато јер су на расписани конкурс пристигле чак четири пријаве. Своје молбе поднели су Катарина Павловић-Бачи, туристички радник, Евица Шишковић, секретар Српског позоришта у Мађарској, Пера Ластих, потпредседник Самоуправе Срба у Будимпешти и Боривој Рус, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, одговоран за југ.

Скупштинска седница је, иначе, на самом почетку била затворена, а скупштинари су имали прилику да и детаљно упознају концепцију кандидата, тачније, не свих јер је Евица Шишковић пре саслушања повукла своју кандидатуру, а затим је након свог кратког излагања исто учинила и Катарина Бачи.

Остале су, дакле, две кандидатуре: Пера Ластиха и Боривоја Руса. Скупштинари су тајним гласањем одлучивали о директору Културног и документационог центра Срба у Мађарској, а резултат гласања саопштио је Петар Крунић, председник Одбора за пребројавање гласова који је уз име Пера Ластиха навео осам гласова, док је Боривој Рус добио десет.

Дакле, наредних пет година Културним и документационим центром Срба у Мађарској руководиће Боривој Рус који је добио петнаест дана за размишљање хоће ли се прихватити директорске столице већ поменутог центра или ће и даље остати потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, с обзиром да не може обављати обе функције.

Боривој Рус се захвалио на поверењу, а за наш лист рекао је следеће:

– Петнаест дана ће бити довољно да донесем одлуку. Уколико буде све у реду ја ћу поднети оставку на место потпредседника Самоуправе Срба у Мађарској и радићу према оном програму који сам концептирао и навео и у својој концепцији. Постоје бројни задаци који се морају хитно решити а међу првим корацима је преглед финансијске ситуације, други корак је обнова просторија у будимпештанској Нађмезе улици, а потом, у септембру, да се позову они људи који воде регионалне центре, односно, да се склопе уговори са подцентрима. Ја се надам да ће наш рад бити успешан.

На скупштинском заседању, иначе, оштре критике су упућене на рачун Савеза Срба у Мађарској са којим ни даље није потписан споразум о сарадњи, а који у вези са име-

Скупштина ССМ у Ловри

новањем директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској, као суоснивач установе, такође има своја права, између осталог, право сагласности. Остаје, дакле, да се види шта ће учинити руководство Савеза Срба у Мађарској које је пре свега критиковано зато јер већ годинама није у стању да сазове скупштинско заседање, а тиме се заправо под знак питања доводи и легитимност и функционисање ове организације.

Друге организације су биле у центру пажње у оквиру тачке „разном“, пре свега у излагању скупштинара Петра Остојића који је подсетио да би хитно требало сачинити листу оних српских цивилних организација које ће поводом јесењих мањинских избора у самој изборној процедури имати изузетно важну улогу и значај, док је Љубомир Алексов, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској иницирао да се покрене интернет-радио земаљске српске самоуправе, будући да су јој понуђени повољни и идеални услови за рад. Тим поводом Борислав Рус, председник и Пера Ластих, потпредседник Самоуправе Срба у Будимпешти присутне скупштинаре су информисали да је та српска самоуправа на овом пољу већ учинила одређене конкретне кораке, будући да јој је у плану да покрене Српски радио Будимпеште који би првенствено, покривао главни град и околину.

Мохачани на Дану села у Ловри

усаглашавања задатака и обавеза, па би се избегла и непријатна изненађења.

Непријатно изненађење је, иначе, Ловранима донело првојулско време! Нажалост, киша се није смилувала главним организаторима Дана села на челу Љубомиром Алексовом, начелником села. Наиме, никако није хтела да престане и тек ту и тамо је направила кратку паузу када су се многи понадали да ће се целодневна манифестација ипак моћи реализовати на обали Дунава.

Од бројних програма на кеју, једино се остварило традиционално кување. Неки су се определили за рибуљу чорбу, неки за роштиљ, прасетину, било је и таквих који су се одлучили за паприкаш док се Стипан Бубрег из Мохача, у друштву Срба из барањског градића на Дунаву, определио за пасуљ у глиненом ћупу. Припремајући мохачки специјалитет признао нам је:

– Први пут сам у Ловри, никада раније нисам био овде. Веома ми се допада цела овдашња атмосфера, једино ми је жао због времена, но, нећемо дозволити да нам киша поквари расположење.

Хране и пића било је у изобиљу, међутим, узалуд све када је још једна навала пљуска просто навела заљубљенике гастрономије и дружења да се повуку на безбедније место. То је био и сигнал организаторима да балско весеље, концерт познате естрадне уметнице Зорице Марковић приреде у месном Дому културе где је ова певачица уз пратњу Оркестра „Сингидунум“ направила прави штимунг и сјајну атмосферу. Зорица је дала све од себе, уз свој глас, хитове надовезала је и мало шале, што је наравно изазвало симпатје и овације публике. Певало се, играло, веселило, а Дан села је приведен крају у раним јутарњим сатима.

Иако ове године због невремена није било вагромета, ипак, сви су били задовољни манифестацијом за чију реализацију су се потрудили сеоска и месна Српска мањинска самоуправа. Мање задовољан, с правом, био је начелник села Љубомир Алексов који није крио своје разочарење због невремена:

– Нажалост, киша нам је покварила све могуће програме. Званица има мање него прошле године, очигледно је да нас је знатно мање. Шта можемо... Понекад искрсне таква година, но, ја се надам да је концерт ипак донекле ублажио лоше расположење која је изазвала киша. Дан села у Ловри је једна традиционална манифестација коју сви жељно очекују и ми ћемо је и догодине, свакако, организовати. Надам се да после ове, следи пет добрих, сунчаних година.

Надамо се и ми, а Дан села у Ловри ове недеље замењен је Данима српског позоришта у Мађарској. Домаћин ове традиционалне културно-забавне манифестације је такође једино насеље у Мађарској у којем је у већини српско становништво. Надајмо да ће како мештани тако и Срби из шире околине показати велико интересовање за празник српског театра, а што се тиче Дана села – догодине се поново видимо у Ловри!

Предраг Мандић

Давид Кеџман, књижевник и новинар

Постоји територијална, али не и духовна дијаспора

После вишегодишње паузе, у Будимпешти је недавно боравио познати књижевник Давид Кеџман – Дако. Овога пута српска заједница упознала га је као књижевног критичара, а повод је била промоција збирке приповедака Драгомира Дујмова „Превозник тајни”, коју је гост из Сомбора представио љубитељима писане речи. Ова књига је, међутим, само једна у низу спона које су господин Кеџман и град Сомбор током низа година успоставили са српском мањином у Мађарској:

– Још из времена живота и веома интензивног рада Стојана Вујичића заинтересовало ме је српско слово и српска судбина у времену тадашњем на тлу Мађарске. Долазио сам овде, одлазио на места где се нешто значајно догађало, као што је откривање бисте Платону Атанацковићу, Јоакиму Вујићу... Ценио сам и данас ценим то што је учинио Стојан Вујичић али сам се питао ко је тај ко ће на личан начин да продужи ту нит. Јер, ваља посветити живот своје народу, али не у политикантском смислу, него душом. Међутим, тешко је дати своју душу нечему што је дуго, дуго апстракција, а бити млад и живети са овим временом. Оно што ме посебно занима о Србима, ма где да су, јесте шта је то и како мисле наши Срби свуда по свету. Чињеница је да више од трећине Срба живи у некаквом иностранству. Расељени смо, али сам приметио да је народ у једној средини сложнији уколико је мањински, да мора да сарађује, да мисли о себи, да живи са другима, а тиме и да се савсим другачије развија.

Када сте први пут дошли у контакт са српским писцима из Мађарске?

– Као уредник часописа „Луча” био сам у прилици и на томе инсистирао, да до мене за сваки број дођу руковети српског писма из Аустралије, Америке, Немачке, Румуније... Тако су дошле до мене и песме Драгомира Дујмова, али ме је он посебно заинтересовао када сам чуо да је он аутор либрета за прву српску оперету. Срели смо се најпре иза кулиса Народног позоришта у Сомбору, када сам тражио њега и Милана Руса.

Не смем заборавити прозног писца модерног сензибилитета, Петра Милошевића, кога веома ценим. Ма где се јавили наши писци су пре свега српски. Наравно да припадају

средини у којој живе, али су они српски и битно је да чувају тај широки српски дух. Не смемо заборавити оно што је рекао Немања, а Свети Сава записао: „Освојену земљу можеш поново ослободити, срушене градове поново подићи, али ако изгубиш свој језик онда си поробљен за сва времена”. Свако од нас је неки сеобник, ма где се нашао, али носимо оно што су наши корени. Милан Коњовић, од кога сам пуно научио, је говорио: „Ма где да идеш, носиш свој духовни пртљаг, своје корене, без којих си нико и ништа”.

Увек мислим да се свеже ствари пре јављају тамо где је неко мањина, зато што је човек у таквој ситуацији више принуђен да размишља о свом духовном опстанку. Тамо где смо већина некако смо комотни, сматрамо да нам тамо не може нико ништа. По људима који су мањина у Србији приметно сам како су сложнији, организованији, како више пазе на своју културу, традицију и више су наклоњени сазнањима из прошлости. Повезују их са новим и управо се то догодило када је реч о Петру Милошевићу.

Поручио бих писцима који живе у Мађарској или ма где, да не чекају да их открије један Давид Кеџман. Нека се јављају сами, нека шаљу своје радове, а сада се то лако може електронском поштом. Нама у оном делу нашег духовног простора пуно значи да знамо да наш дух на овим и другим просторима није замро.

У последње време Сомбор је постао један од градова са којим српска заједница у Мађарској има најразвијене контакте. Шта је, по вашем мишљењу, допринело томе?

– Познавајући прошлост Сомбора, мислим да није случајно што је он то одредиште преко кога иду споне наших сународника у матици и такозваној дијаспори. Постоји територијална, физичка дијаспора, а не духовна. Сомбор је за време оне Југославије имао веома развијену сарадњу са Бајом. Сарађивала су позоришта, музеји, часописи, имали смо двојезичне књиге. Свака сомборска школа имала је свог сарадника у школама у Мађарској, макар ту и не било деце која уче на српском језику. Могу вам рећи да после година кризе, које су уследиле, када смо се могли сви препознати какав је ко, када се видело ко је коме остао стварни пријатељ, то

није заборављено и то је био фантастичан ослонац.

Та сарадња се наставља преко братимљења општина Сомбор и Кишпешт, а и кроз интензивну размену културних програма?

– Имам утисак да ми више долазимо овамо него ви тамо. Пре десетак година видели смо занимљиву изложбу фотографија српских цркава на тлу Мађарске, међу којима и оних којих више нема. Видели смо такође избор ликовних дела са Летње ликовне колоније у Сентандреји, промоције књига из области историје др Данила Урошевића. У оно време смо пробили санкције захваљујући тој сарадњи. Тада је изашла моја књига „Небески гласник” и промовисана је у библиотеци „Сечењи”. Био сам изненађен да су тој промоцији присуствовали водећи људи у мађарској књижевности, а подржавала нас је и наша амбасада у Будимпешти. То треба наставити. Лепо би било видети представнике амбасаде на културним програмима, када долазе Сомборци или било ко други.

Колику важњу овој сарадњи придаје општинска администрација у Сомбору?

– Нова, демократска власт у Скупштини општине Сомбор даје снажну подршку оваквим иницијативама. Примера ради, ових дана најбољи ученици генерације из двадесет основних школа сомборске општине, долазе у Будимпешту. За десет дана боравка они ће учествовати у раду разних радионица, а након тога исто толико најбољих ђака Кишпешта и околине долази у Сомбор. То је прилика да се упознају, зближе и учине далеко више него што смо ми учинили. Ми смо нека врата отворили, људи од зла су их затворили, али се не може кретање тог духа зауставити ни санкцијама нити другим злим намерама.

Ја добро знам да су Срби у Мађарској такође имали проблема због свега што се у нашој матици дешавало. Мислим да је вама исто тако било тешко када су нас бомбардовали. Вас су бомбардовали и по души, а знам и све остало, читајући Српске народне новине и срећући се са људима.

Пуно значи наша школа у Будимпешти, кроз коју је прошло много деце и из Сомбора. Долазе код мене, доносе новине и поруке од колега просветних радника, ја по њима такође шаљем књиге за школу, не само своје. Лепо ми је када уђем у српску школу и када видим да су вам

Давид Кеџман

наши аутори из матице послали своје књиге, вероватно неким сопственим каналима, али је важно да су оне ту.

Чиме сте тренутно највише заокупљени у литератури и новинарству?

– Ја сам човек који пише поезију, прозу, лирску прозу, есеистику, ликовну и позоришну критику, радозналост духа и ево, ја цео живот само учим. Некада се могло живети од тога, у зависности колико пишете и где објављујете. Стицајем околности постао сам новинар јер се од писане речи није могло живети, али сам опет био близу језика и књижевности. Радио сам у школи, био сам уредник једног омладинског листа, па онда „Сомборских новина” – рубрике култура и образовање. Али, увек сам уредник у неком часопису и мој цео живот је од тога. Дуго сам могао да живим од свог књижевног и новинарског рада и да тиме издржавам породицу. Али, дошла су нека зла времена када нико не вреднује на прави начин писану и изговорену реч. Међутим, то не сме да ме спута да будем онакав какав једино могу и знам да будем, а да се не супротстављам самоме себи. Сада када су деца одрасла, надам се да ћу стићи да још неке ствари напишем.

Никада не објављујем нову књигу уколико она није различита од свих претходних или ако то није књига коју бих волео да прочитам. У том погледу моје књиге су све добре књиге које су написали други људи, на српском језику.

Драган Јаковљевић

Присећања

– Имам утисак да ми Сомборци више долазимо у Мађарску, него ви тамо. Пре десетак година видели смо занимљиву изложбу фотографија српских цркава на тлу Мађарске, међу којима и оних којих више нема. Видели смо такође избор ликовних дела са Летње ликовне колоније у Сентандреји, промоције књига из области историје др Данила Урошевића. У оно време смо пробили санкције захваљујући тој сарадњи. Тада је изашла моја књига „Небески гласник” и промовисана је у библиотеци „Сечењи”. Био сам изненађен да су тој промоцији присуствовали водећи људи у мађарској књижевности, а подржавала нас је и наша амбасада у Будимпешти. То треба наставити. Лепо би било видети представнике амбасаде на културним програмима, када долазе Сомборци или било ко други.

Видовдански дани дијаспоре у Србији

Признања и за српске активисте из Мађарске

Јованка Ластих са повељом

У организацији Министарства за дијаспору Републике Србије и Привредне коморе Србије, у београдском Сава центру 29. и 30. јуна одржани су „Видовдански дани дијаспоре у Србији” који су окупили више стотина учесника из матице и расејања.

Дводневна манифестација, којој су поред званичника Владе Србије, присуствовали и представници Српске православне цркве, делегати дијаспоре и други гости, отпочела је извођењем химне „Боже правде” а затим се присутнима обратио проф. др Војислав Вукчевић, министар за дијаспору Републике Србије који је између осталог подвукао следеће:

– Прво и најважније јесте потреба да се однос између расејања и отаџбине подигне на ниво од националног значаја, да се о томе говори, да се о томе пише, да се на томе ради – увек и свуда. Друго, и ништа мање важно, јесте да млади људи српског порекла или неког другог који Србију сматрају својом државом дођу, и долазе у Србију да у њој стасају, стварају и да у њој рађају јер – у Србији се све више умире а у расејању Срби одумиру – још за живота. Ово се посебно односи на Србе из окружења који су баштинници недавних српских глупости и недела, и ради тога избегавани и презрени од других и туђих, а заборављени од

својих. Речју, остављени и усамљени.

Министар Вукчевић се у свом говору осврнуо и на иницијативе које је ресорно министарство покренуло, а тичу се дијаспоре, међутим, та настојања често пута наилазила су на равнодушност надлежних служби, министарстава „што је годинама, па и деценијама особина и облик свести отаџбине, односно, оних људи који њу представљају у односу на потребе расејања. Услед тога, расејање губи поверење у отаџбину а како нема другу, оно се окреће према земљи и држави у којој живи и која, иако му није од отаца остала, постаје његова домовина. Ипак, отаџбина вас није заборавила и у њој нису сви равнодушни, што значи да је из дана у дан све боље” – поручио је проф. др Војислав Вукчевић.

Учесницима скупа, поред Иване Дулић-Марковић, потпредседнице Владе Србије и Чедомира Вукића, потпредседника Привредне

коморе Србије, као и других званичника, обратио се и Радован Јелашић, гувернер Народне банке Србије, наш земљак из Сантова који није крио своје порекло и подсетио да је у вези са кормилом Народне банке

Србије увек било коментара попут: „Па зар није било неких наших Срба, него смо морали узети неког дођоша”. Радован Јелашић је затим указао:

– А да се та традиција са краја 19. века наставља доказ сам и ја. Рођен у Мађарској, са завршеном основном школом у мом родном селу Сантову, гимназијом у Будимпешти, Економским факултетом у Београду у који сам се и „вратио” 15. октобра 2000. године. У мом родном селу за нашу породицу кажу да су Босну отишавши у Сент Луис да би се после Првог светског рата вратио у Европу и то у њен равнији део – моје родно село. За Мађаре сам увек био и остаћу Србин а у Србији сам, на пример на факсу, био познат као Радован – Мађар.

Упознавши присутне са важнијим страницама свог живота, при чему је имао прилике да окуси судбину дијаспоре, гувернер Народне банке Србије је нагласио да је најбољи „извозни продукт” Србије до дана данашњег дијаспора која је приливом од преко 4 милијарде долара показала своју великодушност и спремност да помогне својој матици, отаџбини и која, према убеђењу Радована Јелашића, располаже најбољим извором људи неопходних да Србија надокнади изгубљене дедесете.

И не само да се деведесете морају надокнадити. То се сасвим добро могло закључити и из излагања учесника скупа – међу којима је био и потписник ових редова, који је говорио о културној сарадњи матице и Срба у Мађарској, о значају културног туризма и промовисању српских културних вредности у Мађарској – који су самокритички говорили о пропустима отаџбине, а и самих Срба у расејању тј. доминирале су теме односа дијаспоре и матице,

побољшања постојећих облика сарадње и законодавства које регулише статус дијаспоре, укључујући и могућност поштанског гласања. Разговарало се, такође, и о лобирању у дијаспори, медијима и брендovima Србије, ангажовању Министарства за дијаспору на приближавању привредних и инвестиционих потенцијала Србије.

Александар Чотрић државни секретар у Министарству за дијаспору нагласио је да је потребно да у нови Устав уђе члан који говори о обавези државе да посебно искаже бригу према расејању, а како је Министарство у поступку предлагања таквог члана, позвао је све организације у дијаспори да се укључе и дају своје предлоге и мишљења. Иначе, представници дијаспоре су више пута поновили свој став да је, у циљу очувања културног и језичког идентитета Срба у расејању и одржавања њихове везе с матицом – која је, до сада, углавном била резултат ангажовања СПЦ и самих исељеника, потребно и да држава Србија направи плански програм сарадње и да се на томе континуирано и дугорочно ради на свим нивоима. Такође, оцењено је да су иницијативе Министарства за дијаспору ограничене и да би их требало проширити како би Министарство имало надлежност одлучивања и тако више могло да утиче на доношење закона који регулишу проблеме дијаспоре. На скупу је закључено да се о раду организација из дијаспоре мало зна у матици, нарочито о ономе што се чини на помоћи Србији у афирмисању њених интереса, те да треба више радити на томе да се те чињенице публикују у матици.

Видовдански сусрети, иначе, слично прошлој и ове године попримили су и свечарски карактер. Наиме, поред наступа чланова Ансамбла „Коло” уприличена је и додела признања оним активистима који су својим радом допринели привредном и културном уздицању Србије, српског народа.

Признање Министарства за дијаспору „Мајка Србија” додељено је Слободану Павловићу, док су Орден Вука Караџића 3. степена добили Боба Стефановић и Софија Шкорић из Канаде.

Међу бројним добитницима Златне значке коју додељују Министарство за дијаспору Републике Србије и Културно-просветна заједница Србије нашли су се и наши активисти из Мађарске – др Јованка Ластих и Боривој Рус. Награђенима је високо признање уручио Миодраг Јакшић, помоћник министра за дијаспору.

Свестран марљив рад, иначе, потребан је у тренутној ситуацији и Србији и дијаспори – био је закључак Видовданских сусрета дијаспоре у Србији, који ће, сасвим сигурно, имати и наставак јер и матица и дијаспора желе битне промене и конкретне кораке према бољему.

Учесници „Видовданских дана дијаспоре у Србији”

Предраг Мандић

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (22)

После Часлава

Иако је признавао врховну власт византијског цара Константина VII Порфирогенита, Часлав је од доласка на престо 927. или 928. године па до своје смрти око 950. у Србији владао суверено. Његову врховну власт су, изгледа, после извесног времена признали и травуњански кнезови. Паганија, тј. Неретљанска област се, међутим, трајно одвојила од Србије.

Пошто је Константин Порфирогенит своје више пута спомињано дело завршио баш негде у време Часлављеве смрти, а 959. и сам преминуо, крај Часлављеве владавине је познат само по легенди коју је забележио поп Дукљанин у другој половини XII века. Према његовом казивању, у Босну – која је била у саставу Часлављеве државе – провалио је мађарски кнез Киз, пљачкајући и пустошећи земљу. Часлав га је сачекао у Дринској жупи и тешко га поразио. У бици је и сам Киз изгубио живот па су Мађари у жељи да га освете, покренули нов поход. Поприште борби је овог пута било у Срему, али у Срему у средњовековном смислу, у равницама јужно од Саве (рецимо у данашњој Мачви). По Дукљанину, Мађари су ноћу изненадно напали Србе, Часлава заједно са неким његовим рођацима заробили и по наговору удовице раније погинулог мађарског кнеза удавили у Сави.

Иако историчари Дукљаниново дело одбацују као извор, овог пута је ипак речено да „општи оквир ове приче одговара приликама Часлављевог времена”. Било је то пола века након досељавања Мађара у Дунавски базен, када су често водили пљачкашке походе и према западу и према југу, па је вероватно долазило и до напада на српску државу.

О историји Србије у другој половини X века се врло мало зна. Та историја је, по речима К. Лиречека, „обавијена тамом”. Нису позната имена Часлављевих наследника, као ни имена наследника захумског кнеза Михаила, што не значи да је та најстарија српска владалачка лоза изумрла, него једноставно нема више вести о српским владарима и о догађањима у Србији. Није се родио нови Порфирогенит да то забележи, а оно што се о наводним Часлављевим наследницима казује у Летопису попа Дукљанина, по мишљењу историчара „фантастично је и не одговара општим приликама тога времена”. Другим речима, неупотребљиво је.

Пошто нема података о дешавањима у тадашњој српској држави, историчари су принуђени да неке претпоставке, неке закључке извуку из општих догађања на Балканском полуострву који су неизбежно морали утицати на положај Србије.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Мана је ок, само нек је групна

Претпостављам да волиш афоризме, као што је то претпоставио и наши уредник када је на једну од СNN-ових страница сместио истоимену рубрику. Људи воле да се смеју, па чак и себи самима. Међутим, не увек. Афористичару ће бити опроштено само ако су неке људске особине, које су у конкретном случају биле предмет његове пажње, уједно и наше, колективне. Јер, те групне мане се некако лакше подносе него ако су личне. Баши као поразу. Пребирајући по старим новинама, налетех на кратку вест, објављену, сада већ поодавно, у једном угледном српском листу. Гледам и не верујем својим очима: у рубрици „Култура” за коју се подразумева да је пиши, ако не можеш увек културни, а оно барем писмени људи, стоји информација којом ни студент прве године новинарства не би положио испит, чак ни код најблажег професора. Она гласи: „Новоустановљену награду ‘Вук Глигоријевић’ за најбољи афоризам године добио је познати афористичар из Београда Александар Баљак за афоризам објављен у ‘Вечерњим Новостима’.” Ова награда се додељује у знак сећања на књижевника и сатиричара Вука Глигоријевића (1946-2003).” Поред правосисне зрешке са два велика почетна слова у називу „Вечерње Новости” (уместо „Вечерње новости”), новинар нам је ускратио два важна податка: ко је установио награду и који жири је донео одлуку о добитнику. Још већи пропуст је што у весту од 37 речи и два броја није навео како гласи афоризам. Није реч о роману или збирци поезије, већ о књижевној форми која је по дефиницији кратка, баши као што у Клаићевом „Речнику страних ријечи” пише: „Афоризам (грч. афоризеин – омеђити, разлучити), збијено изречена, језгровита, смислена, сажета духовита мисао о животу и свијету; кратка реченица, пуна смисла, максима, сентенција.” Или, како је то сам награђени Баљак сажео два своја афоризма о афоризму: „Афоризам је монументална минијатура” и „Афоризам је доказ да се и велике драме могу играти на малој сцени.” Прецизни аналитичари праве разлику између других кратких форми несумњиво блиских афоризму. Пословица је народна мудрост речена у краткој форми. Изрека је опште запажање које употребљава обичан свет. Максима је кратки слоган који служи некој личности или покрету као подршка у акцији. Епиграм је духовито запажање, са сатиричном жаоком. Афоризам је, по неким тумачима, сродан епиграму по оштрини мисли и заједљивости, само што „дубље гази”. Некада толико бубоко да не страда само нога, него и глава.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Радмили Смиљанић награда за животно дело

Овогодишња награда за животно дело коју додељује Савез музичких и балетских педагога Србије припала је првакињи Опере Народног позоришта у Београду Радмили Смиљанић. Значајно признање уследило је за изузетно професионално ангажовање, као и за дугогодишњи педагошки рад ове уметнице.

„Београдска опера не би имала двадесети век на репертоару да није имала Радмилу Смиљанић”, речи су које је записао др Рашко Јовановић о српској примадони. У својој каријери забележила је прегршт рола као што су: Татјана у „Евгенију Оњегину”, Дездемона из „Отела”, Мими из „Боема”, То Ђо Сан из „Мадам Батерфлај” и друге, а била је партнерка славног Марија дел Монака, Ђузепе ди Стефана, Дворског, Франка Коретија и других великана светске оперске сцене.

Овогодишња награда уследила је за данашње педагошке резултате али и за блиставу каријеру и велико искуство са светских сцена које Радмила Смиљанић преноси студентима на Факултету музичке уметности у Београду. О студентима говори као о „својој деци” и у разговору за „Политику” прича колико је потребно љубави, енергије, воље и стрпљења да би се млађима свесрдно помогло у њиховом уметничком развоју.

„Дани европске баштине”

Европска комисија подржава предлог да се идуће године у Београду одрже „Дани европске баштине”, а Србију подстиче да се укључи и у европски програм „Култура 2007”, изјавио је прошле суботе у Бриселу европски комесар за културу Јан Фигел. После сусрета са српским министром културе Драганом Којадиновићем, он је

најавио посету Београду у октобру, и ставио до знања да је Европска комисија уложила напор да у 2007. у 22 земље Европске уније буду уведене олакшице за давање виза српским студентима, професорима, научницима и другим грађанима.

У Европској комисији је речено и да ће Србија ускоро моћи да учествује и у програму стипендирања и размене студената с дипломом магистра у програму ЕУ „Ерасмус Мундус”. Којадиновић је оценио да је разговор био велико охрабрење и потврда да је култура један од „брзих колосека” за укључивање Србије у све европске процесе.

„Премлади за 50!!!”

Прошле суботе у београдском у Атељеу 212 одржана је конференција за новинаре поводом завршетка овогодишње позоришне сезоне и најаве нове јубиларне у којој ће ансамбл ове куће обележити 50 година постојања, а одвијаће се под слоганом „Премлади за 50!!!”

Светозар Цветковић, управник Атељеа 212, већ за крај октобра најавио је премијеру представе „Змијско легло” Василија Сигарева, у режији Иве Милошевић, а за крај новембра остварење са радним насловом „Одумирање” аутора Душана Спасојевића у режији Егона Савина.

„Свечаност поводом обележавања јубилеја Атељеа 212 биће одржана 12. новембра. Оно што ће карактерисати прославу каналише се на више сегмената. Први је издавачка делатност, а везана је за монографију коју је још иницирао редитељ и управник Љубомир Муци Драшкић. Прикупили смо јако много материјала, а биће штампана почетком новембра. Обухватаће све представе које су током дуге традиције изведене у Атељеу 212, са свим учесницима, фактографским подацима, као и ауторске текстове о истакнутим уметницима који су својим радом допринели угледу овог театра”, нагласио је Цветковић.

До краја године, додао је управник, биће објављен и алманах критика, и позитивних и негативних, о свим представама које су изведене на сцени Атељеа 212.

...И

ТАЧКА

1, 2, 3. Један, два и три су бројеви који се најчешће користе, помисли песник М. и одмах закључи да је то крајње неправедно, па чак дискриминативно према осталим бројевима, чија је једина кривица што следе тек после поменутих, а у ствари означавају веће количине од њих, па су зато на изврстан начин драгоценији, а ипак су запостављени, потиснути од стране ових малих, безначајних, који добијају на тежини тек када су редни, а никако када су главни, па се ипак, увек шепуре на почетку књига, гурају се у бајке и басне, повезују се са главним ликовима романа, постају јунаци епова и балада, чешће него прави јунаци, попут Краљевића Марка, бране своју позицију исуканим мачем, и остаје на почетку до краја света и века, изумреће тек заједно с људском цивилизацијом, а можда ће је чак и надживети на некој другој планети, којој су такође потребни један, два и три, као чаша воде, а тек после њих пет, шест и остали, који долазе много, много касније, као представници варљивог и краткотрајног благостања, и увек су привремени, као и људска срећа, па и сам живот.

✧
Изложба фотографија. Изложба фотографија о граду Б, коју је песник М. недавно посетио, била је крајње незанимљива, јер су се на фотографијама налазили призори познати не само староседеоцима него и туристима, а не оно лице града које умеју да открију само врсни фотографи, који не обраћају пажњу на изглед, него на душу велерада, и завирујући у њене сеновите кутке, откривају и овековече оно што се слободним оком обичног посматрача не да видети.
Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Видовдан други пут међу Србима**

Српски премијер Војислав Коштуница сусрео се у Лондону са британским колегом Тонијем Блером. То је у исти мах био и сусрет две дипломатске иницијативе када је реч о будућем статусу Косова. За Коштуницу је то била прилика да промовише став Београда о најширој могућој аутономији за Косово, али унутар државно признатих граница Србије.

Што се тиче става британског премијера, супротно најави „Фајненшел тајмса”, Тони Блер није Војиславу Коштуници поручио да „Србија мора да прихвати другачију визију будућег изгледа југоисточне Европе или се суочи са све већом изолацијом и све мањим изгледима за приближавање Европској унији”. У извештају Канцеларије британског премијера, пише да је Тони Блер истакао да се „Британија залаже за решење, којим се унапређује стабилност региона, а локалним националним заједницама омогућава да живе у миру на начин са којим се слаже већина грађана Косова”. Блер је, такође, нагласио и значај интензивирања преговора Београда и Приштине о будућем статусу Покрајине.

Што се Србије тиче, она се већ припрема на то, прича се о хрватском искуству са Готовином, и у том погледу се тражи решење, објаснио је новинарима премијер Србије. Коштуница је подсетио јавност да је својевремене застој у преговорима између Загреба и Брисела због „случаја Готовина”, превазиђен акционим пла-

ном две стране. Он је подвукао да разговор са премијером Блером о могућем акционом плану није залазио у детаље, као што је сарадња обавештајних служби двеју земаља на „случају Младић” о којој су спекулисали неки медији пред лондонске разговоре. Да је о сарадњи безбедносних служби две земље, ипак, било речи сведочи сусрет министра унутрашњих послова Србије Драгана Јочића са водећим званичницима одељења за борбу против тероризма Џоном Мекдауалом и Малкомом Бејкером.

Занимљиво да је српски премијер искористио прилику да на Краљевском институту за одбрану и безбедност одржи предавање о Косову. Суштина гласи да Србија не би признала наметање независности Косова и Метохије.

„Не треба губити из вида да би давање независности Косову значило прихватање масовног кршења људских права, али и етничког чишћења као легитимних средстава за стицање независности. Што се Србије тиче, она сасвим сигурно не би признала наметнуто решење и независност Косова и Метохије, а тај чин би сагласно Резолуцији Скупштине Србије био проглашен ништавним и правно неважећим, што би имало пуну подршку огромне већине грађана.”

Шта се догађа са Србијом ако се, мимо њене воље, ипак отме Косово и Метохија и тако погазе њени суштински државни и национални интереси? Парламент Србије би сигурно одлучно одбацио свако наметнуто решење, и то би била она преломна тачка која би на дужи рок битно одредила сва дешавања у Србији, али и однос Србије према свету. Била би то поново опасна прилика да се, као за време Милошевића, једни Срби окрену против Света, а други побегну у Мађарску.

ТЕКУЋА ТРАКА**Црна Гора чланица УН**

Црна Гора је на Видовдан постала нови, 192. члан Уједињених нација. Одлука о њеном пријему у светску организацију донета је једногласно на заседању Генералне скупштине у Њујорку. Убрзо после седнице подигнута је застава Црне Горе у УН, по протоколу који важи за пријем нових чланица. На тој свечаности поред црногорских представника био је и Кофи Анан, генерални секретар УН.

Проширења састава УН, иначе, није било од 27. септембра 2002. Тада је њена 191. чланица постала нова држава – Источни Тимор.

Легија осуђен на 40 година затвора

Врховни суд Србије потврдио је пресуду Посебног одељења Окружног суда у Београду којом је Милорад Улемек-Легија (38) осуђен на 40 година затвора због убиства бившег председника Србије Ивана Стамболића и покушај ликвидације Вука Драшковића у Будви. Најстрожа казна потврђена је и Бранку Берчеку, некадашњем припаднику Јединице за специјалне операције, кога оптужница терети да је пред јамом на Фрушкој гори пуцао у потиљак некадашњем председнику Председништва Србије.

Правда на хашки начин

Хашки трибунал је ослободио муслиманског команданта Насера Орића, чувеног по злочинима над Србима у Сребреници. Изречена пресуда од две године затвора (које је Орић у међувремену одлежао), представља отворено исмејавање правде и ругање невиним жртвама, оценио је српски премијер Војислав Коштуница. Његово мишљење поделила је цела заједница, осим локалних симпатизера НАТО, који кажу да је злочинац на слободи јер „суд у Хагу није имао доказе против Насера Орића”.

Москва неће у „свете алијансе”

Руској спољној политици потребна је корекција, изјавио је прошле недеље председник Русије Владимир Путин на сусрету амбасадора у Министарству иностраних послова Русије.

„Уверен сам да смо стигли до тренутка када се већ и фактички дешава модернизација архитектуре глобалне безбедности”, казао је Путин. Иако се по инерцији задржавају стари прилази, примећује Путин, онда ће свет поново бити осуђен на конфронтацију. „Потребно је преломити те опасне тенденције, а за то су потребне нове идеје и нови прилази”, сматра руски председник. Најзад, најзапаженија од свих његових фраза је следећа: „Русији није потребна конфронтација ни у ком облику и ми ни у каквим светим алијансама нећемо учествовати. Подржавамо све иницијативе у правцу развоја међуцивилизацијског дијалога”.

Словачка влада плаши европске социјалисте

Европски социјалисти траже од будућег словачког премијера, лидера социјалдемократске странке Смер Роберта Фица, објашњење зашто у владу уводи екстремне националисте из Словачке народне странке. Lider Европских социјалистичких странака Паул Нируп Расмусен послао је Фицу писмо у коме је отворено изразио забринутост што су у влади поред Смер и Покрета за демократску Словачку бившег ауторитарног премијера Владимира Мечијара и радикални националисти Јана Слоте. Да умири бојазни Европе, Фицо за шефа дипломатије жели некога од дипломата који су се већ опорбали на европској сцени: посредника ЕУ у референдуму о независности Црне Горе Мирослава Лајчака или бившег секретара ОЕБС Јана Кубиша.

ОКО ПЛАНЕТЕ**Израелска офанзива у Гази**

Израелске трупе ухапсиле су прошле недеље више десетина званичника из редова палестинске владајуће партије Хамас. Међу утамниченима њих седморица су министри, док су двадесеторица ухапшених посланици у палестинском парламенту. Притварање палестинских политичара је покушај да се они искористе као залог за ослобађање израелског војника отетог пре израелске војне акције, од старне побуњеника војног крила Хамаса и две повезане групације. У исто време, започела је велика израелска војна кампања у Гази.

Најновији израелски војни упад у Газу је претња да се две сукобљене стране поново нађу на ивици рата. Утолико пре што је тело другог отетог осамнаестогодишњег јеврејског насељеника, којем је пуцано у главу пронађено на Западној обали. Палестински побуњеници изјавили су да су ликвидирали Елијаха Ашерја, чије је угљенисано тело пронађено близу Рамале на Западној обали.

Реакција арапског света

Арапски званичници реаговали су са великом забринутостишћу поводом ескалације израелско-палестинске кризе, док су неке земље осудиле Израел због његове офанзиве у Гази. Шеф Савеза заливских земаља издао је оштру осуду, називајући израелску офанзиву у Гази „варварским актом тероризма”. Абдел Рахман Атије, генерални секретар Савеза заливских земаља забринут је „међународном тишином” због офанзиве. Бахреин и Јемен, такође су, осудиле израелску акцију. Египатски председник Хосни Мубарак позвао је палестинског председника да разговарају о ситуацији. Катарски министар иностраних послова назвао је кризу „критичном ситуацијом”.

Русија тражи хитно ослобађање војника

Званична Москва је прошле недеље затражила од руководства Хамаса да хитно ослободи отетог израелског војника. „Оно што је сада најисправније јесте да израелски војник одмах буде ослобођен”, изјавио је портпарол израелског Министарства иностраних послова Михаил Каминин. „Понављам, ослобађање војника је од великог националног интереса за палестински народ”, рекао је руски дипломата.

Портпарол израелског Министарства иностраних послова Марк Регев изјавио је да министри и посланици нису ухапшени у знак освете за отмицу Гилата Шалита. „Хапшење ових званичника Хамаса део је кампање против терористичке организације која је проширила свој терористички рат против израелских цивила”, изјавио је Регев. Израел је саопштио да неће преговарати с милитантима о ослобађању Шалита и одбацио захтеве да ослободе палестинске затворенике у замену за информацију о отетом војнику. Постоје различити извештаји о томе да ли је заменик палестинског премијера Насер Шаер који је позвао на ослобађања Шалита стварно ухапшен.

Председник палестинског парламента Абдел Азис Дуик и министар вера Наџеф Раџуб, налазе се међу ухапшеним званичницима. Они ће бити саслушани и евентуално оптужени, наводи се у саопштењу израелске војске и званичника владе.

Иако је офанзива израелске војске у вези са отмицом војника, влада израелског премијера Ехуда Олмерта узнемирена је због великог броја испалених ракета на израелске заједнице на граници с Газом. Побуњенички огранак Фатаха саопштио је да је испалио ракету са хемијском бојевом главом на Сдерот, град на југу Израела. Израелска војска, је међутим, саопштила да нема информација да је испалена таква ракета и да нема начина да се потврде ти наводи.

Путовање у Грабовац из Будимпеште

Аутобус за Грабовац из Будимпеште на прославу храмовне славе у недељу **16. јула 2006.** године полази испред пештанског храма у 6.00 сати. Моле се сви заинтересовани да због ограниченог броја путника у аутобусу (34) благовремено резервишу места.

Износ учешћа је 1.000 фт, и може се уплатити сваког дана у храму Светог великомученика Георгија у Пешти код о. Ђакона Зорана Остојића односно пријавити на тел: 06-30-223-4457.

Организатори и покровитељи путовања су Српски културни клуб у Будимпешти, Српска самоуправа у Будимпешти и Српска православна црквена општина у Будимпешти.

Путовање из Сегедина на грабовачку храмовну славу

Сегединска месна српска заједница организује путовање за Грабовац, на храмовну славу, која ће се одржати **16. јула** текуће године.

Аутобус полази из Деске **16. јула у 6.00 сати.**

Пријављивање за пут код дешчанског свештеника Светомира Миличића, односно код Наде Недучин-Добози (Сегедин 06-62-310-195)

I Етно цез фестивал у Сентандреји

I Етно цез фестивал одржаће се у Сентандреји од **15. до 19. јула** (Szentendre Szabadtéri Néprajzi Múzeum). У оквиру приредбе 15. јула наступа Оркестар Бобана Марковића.

Мањински фестивал у Шошкату

8. јула са почетком од 16.00 сати

у месној основној школи (Sóskút, Tulipán u.)

У оквиру пригодног програма наступиће

Јужнословенска мањинска група „Тукуља“.

Истовремено ће се одржати и вашар народне радиности. По завршетку програма следи бал, свира оркестар „Beta Party“.

Концерти Ансамбла Вујичић

8. јули у 19.00 сати Сентандреја – Музеј Барцаи
10. јули у 19.00 сати – Културни центар Petőfi Csarnok
13. јули у 19.30 сати Будимпешта – Kévéz Stúdió,
In memoriam Vujicsics Tihamér

XI Народно весеље у Баји

Традиционално такмичење у кувању рибље чорбе

одржаће се **8. јула, 2006.**

Богат музички програм и сајам народне радиности у центру града У 18.30 сати наступиће нови веома популарни оркестар балканске дувачке музике „Ајде Браћо“

Обавештење

Српска самоуправа будимпештанског XVIII кварта обавештава да ће се одржати парастос и освећење спомен-плоче на гробу Цветка Недучића

8. јула у Мађарчанад

Организован аутобус креће из Будимпеште за Мађарчанад у 8.00 сати испред кварталске самоуправе – адреса: XVIII квартал, Űllői út 400.

Сви заинтересовани могу се пријавити код госпође Емике Димић на тел: 1-291-8776, или 06-70-223-5565

Дани позоришта и културе на летњој позорници у Ловри

од **6. до 9. јула 2006.**

6. јули (четвртак) у 20.30 сати
Српско позориште у Мађарској

Душан Ковачевић:

Професионалац

(тужна комедија, по Луки)

Режија: *Радослав Дорић*

Играју: *Тибор Ембер, Милан Рус, Зорица Јурковић, Јосо Маториц*

7. јули (петак) у 20.30 сати
Гостовање монодраме из Србије

Јелица Зупан:

Жене као судбине (колаж)

монодрама

Изводи: *Мира Бањац*

8. јули (субота) у 20.30 сати
Гостовање позоришта – Budapesti Kamaraszínház

Ката Чонгради:

Нофретете акција

(комедија у два дела)

Режија: *Бела Арваи*

Играју: *Ката Чонгради, Роберт Гергеј, Ласло Пелиеци, Антал Конрад, Јаровинскиј Игор, Аманда Балог, Милан Рус, Јосо Маториц*

9. јули (недеља) у 20.30 сати
Српско позориште у Мађарској

Јован Стерија Поповић:

Родољупци

(сећање на Ј. Стерију Поповића)

Режија: *Валентин Венцел*

Играју: гостујући глумци из Србије – *Срђан Алексић, Лидија Стевановић, Соња Стипић*

Поводом 200. годишњице рођења Ј. С. Поповића представу помаже:

Аутономна покрајина Војводина – Покрајински секретаријат за образовање и културу

Реализацију приредбе помогли су:

Фондација за националну културу, Државна фондација за националне и етничке мањине, Самоуправа села Ловре

Семинар хармонике

У Сантову крајем јула 2006. године
(тачан термин по договору)

Под руководством МИЋЕ ЈАНКОВИЋА (Нови Сад) по први пут се организује табор хармоникаша у Сантову. Детаљне информације могу се добити од 3. јула на телефоне ССМ: 06 1 3315345; 2690636. Пријаве слаати писмено на факс: 06 1 2690638 или на адресу Самоуправе Срба у Мађарској 1055 Будимпешта, Ул. Фалк Микше бр. 3.

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес КфТ. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоци: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Јеромонах Никодим (Богосављевић)

Православна култура и Запад (5)

Фото: Иван Јасинић

Иако код појединих хришћана постоји одречан однос према свету и култури, који је последица пијетистичког и пуританског приступа вери (Флоровски), ми сматрамо, не само да хришћанство треба да се „бави“ културом већ верујемо да је у природи хришћанства да ствара, тачније, рађа културу. Човек је призван, има дар да ствара. „Свет мора да васпостави своју иконску лепоту, из које је пао у грех“ (Флоровски). Обнова православне културе значи обнављање света у првобитну, едемску величанственост. Ова обнова полази од обнове, очишћења личности, и преко подвига, аскетике преображава, претварава свет, као и од одговорности хришћана за судбину света. Неки од савремених богослова нас подсећају на нашу политичку одговорност (Мајендорф), што у већој мери важи и за наш однос према култури. На нама је да покажемо радост стварања: „Људско стваралаштво јесте радосно примање и усвајање дарова и даривања која се дају одозго, од Бога, и такође уношење и утврђивање тих дарова у свету. У људском стваралаштву и раду свршава се благодатно знаменовање и освећивање света“ (Флоровски).

Конечно, будући да је подигнута на добровољној, самораспињућој жртви Христовој, у природи је Цркве да своје боголико постојање у свету објављује и сведочи страдањима. Таква је била рана историја Цркве, такво је било средњевековно страдање православних под азијатима, такво је и нововековно крстоноство под комунизмом, затим у Другом светском рату, или ово нај-

новије страдање Срба на тлу бивше Југославије. Тако ће бити и до краја света и века, јер хришћанство своје коначно назначење и испуњење има у мучеништву. Мученичком крвљу се спирају греси оних који страдају, али се истовремено њоме прави противтежа гресима читавог човечанства, односно, потпуном и неповратном поробљавању света злу. Поред физичког, постоји и „мучеништво савести“, – под видом „непрестане духовне борбе и подвига, трпљења и борбе против свих страсти свакога зла, па и оног најтананијег, у себи и у свијету око себе“ (Радовић). У сваком случају, страдање православних утиче на сам ток драме људског рода: „Крв милиона православних новомученика је она сила о којој говори још апостол Павле и која спречава Антихриста и његово демонско зло и тиранију да се зацаре у савременом свијету“ (Радовић). При томе страдање православних остаје венац, цвет и плод њихове саможртвене љубави према Христу, ближњем и читавој Божијој творевини, као што је Својим ученицима и следбеницима најавио сам Учитель: „Ако вас мрзи свијет, знајте да је мене омрзнуо прије вас. Кад бисте били од свијета, свијет би своје љубио, а како нисте од свијета него вас ја изабрах од свијета, зато вас мрзи свијет. Опомињите се ријечи коју вам ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако мене гонише, и вас ће гонити; ако моју ријеч одржаше, и вашу ће одржати“ (Јн. 15, 18-20).

На дубљем метафизичком, духовном плану, историја човечанства постоји зато да би се одделили

мученици од мучитеља, синови Добра од синова Зла. Хтео не хтео, знао или не знао – човек због својих и туђих грехова мора да страда. Пример Голготе то добро илустрирује. Са Христовим и распећима два разбојника приказана је судбина сваког човека понаособ: подражавајући Христа хришћани драговољним страдањима исповедају и објављују веру, наду и љубав коју имају у, на и према Њему; разбојник десно од Христа јесте пример људи који у последњем часу схватају своје назначење, док онај на крсту лево од Христа, показује узалудност напора и страдања оних који завршавају као богохулитељи и богоборци.

Свет опстаје захваљујући страдањима хришћана. Тајна страдања је у парадоксу да смрт у Христу рађа живот: „Јер ко хоће живот свој да сачува, изгубиће га, а ко изгуби живот свој мене ради и јеванђеља онај ће га сачувати“ (Мк. 8, 35). Посебно наглашавамо да патње, страдања, тегобе и прогони узидани у темеље, зидове и венце грађевине живе Цркве, дају православној култури особен израз и атмосферу, коју бисмо могли назвати „радосна туга“ или „тужна радост“, при чему је туга израз састрадавања са палим светом, а радост је последица спремности хришћана да се христолоком жртвом оствари нова, и потврди универзална победа Добра над Злом. При томе, Христове речи: „И који не узме крст свој и не пође за мном, није мене достојан“ (Мт. 10, 38), обавезују и опомињу сваког хришћанина да је пут ка Голготи једини који води у вечни живот.

Демолирана црква у Обилићу

Непознати починиоци демолирали су цркву Рождества Пресвете Богородице у Обилићу која се налази у центру града.

Починиоци су са четири мале куполе на цркви скинули и однели четири крста, олуке са десне стране храма као и део бакарног крова. Црква у Обилићу је опасана двоструким колотовима бодљикаве жице па су непознате особе пребациле даске преко ње и уз помоћ мердевина попели се на цркву на којој су разбијени сви прозори, а у самој цркви од инвентара није остало ништа. Координатор општине Обилић Мирче Јаковљевић изјавио је да је то „још један у низу напада на све што је српско у Обилићу“ и додао да је то „још једна аргумент да међународна заједница не може и нема снаге да томе стане на пут“. Тај храм је 18. марта 2004. године био запаљен.

Поуке оца Тадеја

Често са нама бивају многе невоље и тешкоће овде на земалској кугли, а све то јер се нисмо још смирили.

Кад се душа смири и покори вољи Божјој, онда престају за нас страдања и патње. Јер тада су и страдања и патње некако мили срцу и души. Сасвим се друго разумевање живота код нас појављује; не мудрујемо више по овоме свету, као што свет мудрује. Схватато другачије. Све што погледамо, све нешто блиставо, све умиљено. Све нам је добро зато што је Богу све омиљено. Његова смо створења и све што је створено Његово је. И Он је то створио ради себе, дакле за себе, да будемо учесници у Његовој божанској љубави и божанском миру и радости.

Срби светитељи

1. Авакум, преподобни – ђакон (17/30. децембар)
2. Анастасија, преподобна – Ана, мати светитеља Саве (22. јун / 6. јул)
3. Ангелина, преподобна – деспотица (30. јул (12. август и 10. / 23. децембар)
4. Арсеније Сремац, светитељ – архиепископ (28. октобар/10. новембар)
5. Бранко Добросављевић, свештенумученик – свештеник (24. април / 7. мај)
6. Василије Острошки Чудотворац, светитељ (29. април (12. мај)
7. Висарион Сарај, преподобни (21. октобар / 3. новембар)
8. Владислав свети – Стефан Владислав, краљ (24. септембар / 7. октобар и 30. јул (12. август)
9. Вукашин, мученик – сељак из Клепаца (16. (19. мај)
10. Гаврило Лесновски, преподобни (15. / 28. јануар)

(Из књиге „Кратак преглед српске Цркве кроз историју“, протојереја др Радомира Поповића)